

نوازندگی بانوان در دوران قاجار

۱۵ اسفند ۱۳۹۹ ساعت ۲۱:۰۹

جدا از موسیقی «عمله طرب» و نوازندگان مرد، موسیقی دیگری نیز در مجالس بزم شاه توسط زنان نواخته می‌شد. نقش زنان در دربار شاه یکی این بود که مجالس روضه‌خوانی ترتیب دهند و دیگر برگزاری برخی مجالس بزم بود که شاه مسئولیتش را بر عهده آنان گذاشته بود.

جدا از موسیقی «عمله طرب» و نوازندگان مرد، موسیقی دیگری نیز در مجالس بزم شاه توسط زنان نواخته می‌شد. نقش زنان در دربار شاه یکی این بود که مجالس روضه‌خوانی ترتیب دهند و دیگر برگزاری برخی مجالس بزم بود که شاه مسئولیتش را بر عهده آنان گذاشته بود. برای مثال گلبخت‌خانم ترکمانی و کوچک‌خانم تبریزی که هر دو از زنان حرم حضرت خاقان (فتحعلی شاه) بودند، هر یک مسئولیت دسته‌ای از زنان نوازنده و رامشگر را برعهده داشتند. در تاریخ عضدی از دو دسته زن یاد شده است که «عده هر کدام به پنجاه نفر می‌رسید» و مجهز به «تمام اسباب طرب از تار و سه تار و کمانچه و سنتورزن و چینی‌زن و ضرب‌گیر و خواننده» بودند. هر یک از این دسته‌ها سردسته‌ای داشت که او را «استاد» می‌نامیدند. یکی از آنان استاد مینا بود و دیگری استاد زهره که هر دو به گفته عضدی، «در علم موسیقی بی‌نظیر بودند».

این دو نفر گرچه در حرم زندگی می‌کردند، در زمره زنان شاه نبودند اما شاه «مقررری و موجب و همه اسباب تجمل به جهت آنان مقرر» کرده بود. دسته استاد مینا را به دست گلبخت‌خانم سپرده بودند و دسته استاد زهره را به دست کوچک‌خانم. این دو دسته همیشه با هم رقابت می‌کردند و چشم و هم‌چشمی آنان زبانزد درباریان بود؛ چنان که وقتی در دربار میان دو نفر دشمنی برمی‌خاست، می‌گفتند: «مثل دسته استاد مینا و استاد زهره منازعه می‌نمایند.» جالب آنکه در نقاشی‌های بازمانده از دوره فتحعلی شاه و محمدشاه، برخی از این زنان را تصویر کرده‌اند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۴۸۲۴۵/قاجار-دوران-بانوان-نوازندگی/۴۸۲۴۵>